

СИНТЕЗ МОНОМЕРУ НА ОСНОВІ ВИСОКООЛЕЇНОВОЇ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ

В.Ф. Кір'ячук¹, канд. хім. наук, м.н.с., **Б.С. Домніч¹**, студент, **З.І. Демчук²**, аспірант,
А.М. Когут¹, док.хім.наук, проф., **О.Г. Будішевська¹** док. хім. наук., проф.,
А.С. Воронов², канд. хім. наук, проф. **С.А. Воронов¹** док. хім. наук., проф.

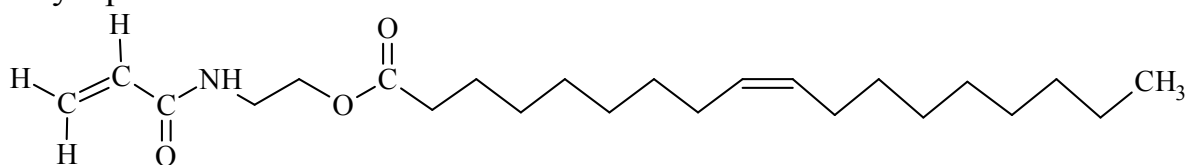
¹Національний університет «Львівська політехніка», 79000 Львів, вул. Степана Бандери, 12

²North Dakota State University, Dept. 2760, P.O. Box 6050, Fargo, ND 58108-6050, USA

vasuluna411@ukr.net

Розробка та дослідження нових сполук та матеріалів на основі природних та відновлюваних ресурсів в даний час є однією з найбільш актуальних тем у хімії. Часткова заміна синтетичної сировини на відновлювальну дозволяє отримати платформу для створення спеціальних полімерів/композитів з широким спектром властивостей, у тому числі біосумісністю. Рослинні олії, що складаються з тригліцеридів жирних кислот, є хорошим джерелом для різних галузей хімічної технології, зокрема, для створення нових реакційноздатних мономерів, які можуть брати участь у вільнорадикальній полімеризації. Раніше нами було синтезовано ряд мономерів на основі рослинних олій, як альтернатива відомим мономерам нафтохімічного походження [1]. Актуальною та перспективною сировиною для України є високоолеїнова соняшникова олія, яка має безліч корисних властивостей і може конкурувати з оливковою олією.

Через реакцію перестерифікації тригліцеридів високоолеїнової соняшникової олії N-гідроксиетилакриламідом нами було синтезовано новий вінільний мономер – 2-N-акрилоїламіноетилолеат. Для характеристики його ступеня ненасиченості було визначено йодне число мономеру (105г/100г). Також було визначено показник заломлення (1,472), водорозчинність та густину мономеру (0,941 кг/м³). Хімічну структуру синтезованого мономеру підтверджено методами ІЧ- та ПМР-спектроскопії. Наявність акрилоїламідного фрагменту у будові мономеру забезпечує участь даного мономеру у ланцюговій радикальній полімеризації, при цьому утворюючи гомополімери з середньочисельною молекулярною масою 19100.

Таким чином, завдяки особливостям будови мономер на основі високоолеїнової соняшникової олії здатен до полімеризації та є перспективним для використання у промисловості, в якості альтернативного матеріалу для створення біодизеля, адгезивів, покриттів та лаків, пластифікаторів тощо. Разом з тим, передбачається, що включення в структуру будь-якої макромолекули ланок мономеру на основі високоолеїнової соняшникової олії забезпечуватиме здатність до компостування та біодеградації.

Література

1. Free Radical Polymerization Behavior of the Vinyl Monomers from Plant Oil Triglycerides / Z. Demchuk, O. Shevchuk, I. Tarnavchyk [et. al] // ACS Sustainable Chemistry & Engineering. – 2016. – Vol. 4. – P. 6974 - 6980.